

Typhoid Piba

Ta in typhoid piba?

Typhoid piba ej juon infection (anilen) jān bacteria (kij) me ej ilo mōjñal ko im jet iien ej etal ñan bōtōktōk, im ej waļok jān juon kain kij me rej ba *Salmonella* Typhi. Kij rot in ej pād ilo armej wōt. Ej juon nañinmej me ejeja an waļok im e maroñ wor 5 ļok ñan 22 armej ilo juon iio me rej bōke ilo WA State. Enañin aolep ro rej bōke raar bōke ke raar jambo ñan bar juon laļ.

Wōn e kijoñ in bōk typhoid piba?

Jabdwōt armej e maroñ bōk typhoid piba, bōtab eļap wōt an waļok ippān armej ro me rej jambo ļok ñan laļ ko jet ijo nañinmej in ej pād ie. Jet iien, juon armej ilo jōkkein ej bōke jān bar juon armej me e kar wor an typhoid mokta im ear mour jān e, bōtab kij in nañinmej eo ej pād wōt ippān im ej waļok ilo kūbwe eo an.

Ewi wāween an typhoid piba ajeeded?

Salmonella Typhi ej etal jān armej ñan armej ñe kij an nañinmej in ilo kūbwe eo ej deļoñ ilo loñiin armej. Ñe ewor armej im elōñ typhoid piba ippaer, kij ko re pād ilo bōtōktōkier im mōjñal ko. Jet iien, ak ejeja, ewor armej (im jej ba, ro im kij ko rej uwe ippaer) me raar mour jān nañinmej in typhoid piba, bōtab kij ko rej pād wōt ippaer. Ro re nañinmej kōn men in kab ro im kij ko rej uwe ippaer rej kwaļok *Salmonella* Typhi ilo kūbwe ko aer.

Kwō maroñ bōk typhoid piba eļaññe kwōj mōñā ak idaak men ko me juon armej ear jibwe eļaññe ippān armej eo ewor *Salmonella* Typhi ilo kūbwe eo an im ear jab emman an amwin ālikin an kōppojak. Barāinwōt, ej ajeeded nañinmej in eļaññe ewor dān waan jān jikin kōppojak ko me ej pād ilo dān eo kwōj kajerbale ñan idaak ak kwaļe mōñā. Kōn men in, eļap ļok an waļok typhoid piba ilo jikin ko ilo laļ in ijo e jab ļap an armej kwaļ peir kab ijo dān jān mōn kōppojak ej kattoon dān in idaak.

Ta kakōļle ko an typhoid piba im ñāāt eo re kijoñ in waļok?

E maroñ dik ak ļap kakōļle ko, im e maroñ wor piba, metak bar, pen loje, pidodo loje, mōjño, metak loje, jab kōñaan mōñā, im pokpok. Ippān jet armej ewor lennab im lippijinjin būrōrō ilo kāer. Jet iien e jako kakōļle ko innām re bar waļok. E kijoñ waļok kakōļle ko iumwin 8-14 raan ālikin bōk nañinmej eo, ak jān iien an armej pād iturin juon ri nañinmej ñan iien e nañinmej kake e maroñ bōk 6 ļok ñan 30 raan.

Ewi wāween aer etale eļaññe juon e nañinmej kōn typhoid piba?

Juon taktō e maroñ lo kakōļle ko im lōmñak bwe ewor typhoid piba, bōtab wāween de in bwe en alikkar ej ñan teej kūbwe ak bōtōktōk (ak jet iien dānnin rawūt eo).

Ewi wāween aer kōmādmōde typhoid piba?

Rej leļok wūno in wā ñan joļok typhoid piba. Ewor jidik apañ kiio kōnke jet iien kij in *Salmonella* me ej kōmman piba e minene kōn jet kain wūno in wā, im rej aikuj pukot bar juon wūno me emman an jermal. Eļaññe armej e jab idaak wūno eo, e maroñ piba iumwin jet wiik ak allōñ, im e maroñ wor 20% in armej me re mej jān jorrāan ko me infection in ej kōmmani. E maroñ jako typhoid kōn wūno in wā.

Emman ke bwe in joļok aō daak wūno in wā eo ñe e jako kakōļle in nañinmej eo ippa?

Jaab. Jekdoon eļaññe e jako kakōļle ko am, e maroñ wor wōt ilo ānbwinnom *Salmonella* Typhi. Im eļaññe āindein, nañinmej eo e maroñ roļtok, ak kwō maroñ leļok kij eo ñan bar juon armej. Ilo mool, eļaññe kwōj jermal ilo jikin taktō ak ilo juon jikin ijo kwōj jebjeb mōñā ak lale ajri jidik, re maroñ ba bwe kwōn jab roļ ñan jermal eo am mae iien juon taktō ej ba bwe e jako kij eo ippam.

Eļaññe rej lewōj wūno kōn typhoid piba, e aorōk bwe kwōn kōmman men kein bwe en pen am liļok kij ko ñan bar juon armej.

- Idaak wōt wūno in wā eo toon wōt an taktō eo kar ba ñan eok.
- Lukkuun kwaļ peom kōn soap im dān ālikin am pād ilo mōn kōppojak.
- Kwōn jab kōpooj ak leļok mōñā ñan armej.

Ro im re nañinmej re maroñ ke jikuul/jermal?

Enañin aolep armej me ewor nañinmej in ippaer re maroñ roļ ñan jikin jermal ak jikuul ñe emōj aer kamōje wūno in wā ko im re mour, men in wōt bwe ren lukkuun kwaļ peir ālikin aer kōppojak. Ajri me rej ilo daycare (jikin lale ajri ilo raan) im ro rej jermal ilo jikin taktō rej aikuj bōk mālīm jān jikin ājmour ilo jujuk in pād eo mokta jān aer maroñ roļ. Ro rej jebjeb mōñā re jab maroñ roļ ñan jermal mae iien ewor jilu katen teej kūbwe ko, im teej ko rej loor doon, im teej ko rej negative.

Eļaññe juon armej ear nañinmej kōn men in mokta, ejimwe ke e ban bar bōke?

Jaab. Armej re maroñ bar bōke eļaññe kij in nañinmej in ej bar pād ippaer.

Ta eo je maroñ kōmmane bwe en jab ajeeded typhoid?

Ewor juon wā in bōbrae nañinmej in eļaññe juon armej enaaj jambo ñan laļ ko ijo e jañin jejjet im emman aer karreo im eļaññe juon ej pād iturin ro jet ilo mweo me re jeļā nañinmej in ej ippaer. Ñan meļeļe ko reļapļok kōn wā in bōbrae eo, kwōn kōnono ippān taktō eo am. Eļaññe kwōj etal ñan juon

la! ijo ewor typhoid ie, e!ap an aorōk bwe kwōn kōjparok ñe kwōj idaak im mōñā. Ñe kwōj idaak aebōj ilo juon la! me e jañin po lōmān, kwōn wia dān ilo bato re kilōk, ak kōmate bwe en bu!u!u!, ak likūt chemical ko lowaan ñan karreoike. Ñe kwōj mōñā, kwōn jab mōñā fruit im vegetable ukood e!aññe kwō jab maroñ ākili ak kwal!i, jab mōñā men ko me e jab bwe aer kōmati, im jab mōñā men ko kwōj wiaik jān armej iturin ia!. Ro im rej jebjeb mōñā re jab maroñ jermal ñe re nañinmej kōn typhoid.

E!aññe juon armej e typhoid, ro re paak im ro rej jokwe ilo mweo ippān re maroñ ke bōk nañinmej eo?

Aet, juon armej e maroñ le!ok nañinmej in ñan bar juon kōn an kōpoji mōñā ko im rej mōñā ippān doon.

E!aññe juon armej ej bōk typhoid, aolep armej ilo mweo imōn im ro re pāāk ñan e ren taktō bwe ren teej kūbwe ko aer ñan lale e!aññe re nañinmej.

E!aññe juon armej ej bōk typhoid, armej ro ilo mweo imōn im ro re pāāk ñan e ren jab jermal āinwōt ro rej jebjeb mōñā, ro rej lale ajri, ro rej lale rūtto ro, ro rej jermal ilo mōn taktō, ak ro rej etal ñan jikin lale ajri, mae iien ewor 2 teej kōn kūbwe me re negative im ewor 24 awa ikōtaan iien teej kūbwe ko. Ālikin men kein, armej ro re maroñ rō! ñan jikin jermal ak jikin lale ajri, bōtab en wor teej in kūbwe ko aer aolep wiik mae iien e jako kij in S. Typhi ippān armej eo me e nañinmej ak ñe re jab iturin armej eo me ear nañinmej.

E!aññe ewor kakō!le in nañinmej eo ippān ro jet me re pād mweo im ro re pāāk ñan ri nañinmej eo, ren taktō.

Ñan me!e!e ko re!ap!ok:

Spokane Regional Health District
Disease Prevention and Response
(509) 324.1442 | TDD (509) 324.1464